

РОСІЙСЬКА ГІБРИДНА АГРЕСІЯ ПРОТИ УКРАЇНИ: ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ДОСВІД ПРОТИСТОЯННЯ ГІБРИДНІЙ АГРЕСІЇ

Нінічук С. В.

*аспірант кафедри всесвітньої історії,
лабораторії «Історична спадщина порубіжжя
Центральної та Східної Європи»*

*Волинського національного університету імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна*

Російська гібридна агресія супроти України розпочалася ще задовго до моменту широкомасштабного вторгнення військ Російської Федерації в Україну, активна фаза гібридної війни тривала від 2014 року. Одним із найактуальніших питань, що нині стоять перед Україною є питання протидії гібридній агресії, що в нинішніх умовах дорівнює захисту і збереженню державного суверенітету та територіальної цілісності. У цьому сенсі варто розглянути уже апробовані практикою світові напрацювання, одним із такх взірців є досвід Ізраїлю, який впродовж тривалих десятиліть успішно протистоїть і гібридній, і збройній агресії сусідніх арабських держав.

Гібридна агресія має чимало форм та методів найпоширенішими із яких є: інформаційна війна, пропаганда, економічні та гуманітарні важілі впливу на суспільство, яке піддається агресії. Малозатратна та надзвичайно ефективна, а головне, практично, безвідмовна інформаційна зброя має значно ширший спектр застосування аніж будь яка інша зброя. При інформацийних атаках об'єктом вражання стає свідомість і воля суспільства, що піддається агресії. Експерти називають гібридну війну таким типом воєнного конфлікту, який все частіше буде застосовуватися у ХХІ столітті, і різновидів та прикладів гібридних загроз, нині, можемо перелічити цілу низку, інформаційні ж атаки є одним із найпоширеніших їх проявів [3, с. 235].

Незавжвючи на контекст загроз ззовні, Державі Ізраїль вдалося не лише успішно протистояти гібридним загрозам, але й вибудувати досить ефективну політичну та економічну державну модель, що дозволяє не просто надійно обороняти власну територію, забезпечити високий рівень економічного добробуту ізраїльтянам, але й стали взірцем світового досвіду консолідації суспільства в умовах постійної війни та численних загроз. Найбільш дієвим засобом протидії гібридній агресії, у випадку Ізраїлю, є побудова стійкої демократичної системи

[4, с. 111–113] (що нині є надактуальним для України). Підтвердженням цього є статистика представлена у щорічному міжнародному рейтингу «Democracy Index», так за результати 2022 року Ізраїль посідає 29 місце з-поміж 167 держав, що увійшли до компаративного аналізу. За оцінками експертів 9,58 із можливих 10-ти балів складає стан електорального плюралізму у Ізраїлі, а 9,44 бали припали на політичну активність громадян [5].

З часу розпаду СРСР в Україні, на думку автора, не відбулося глибокого переосмислення національної та регіональної безпеки, що зробило нашу країну вразливою для російської гібридної агресії [3, с. 236–237]. А між тим, ізраїльська доктрина національної безпеки пройшла неодноразові випробування часом, постійними воєнними конфліктами, що з різною інтенсивністю відбувалися тут, впродовж тривалих десятиліть, і довела свою ефективність. Вивчення досвіду побудови національної безпеки в умовах постійної військової загрози та війни, нині, для України є надактуальним. Наприклад, у періоди «заморожування» конфліктів у Ізраїлі, політики та міжнародні експерти здійснювали спроби обґрунтувати найрізноманітніші моделі послаблення оборонної діяльності, однак військові, незмінно, наполягали на неможливості відходу від ключових принципів національної безпеки, які вбачалися у постійному та послідовному зміцненні обороноздатності ізраїльської армії. Історичний досвід підтвердив, що низька інтенсивність конфлікту – це лише період підготовки вороже налаштованих держав-сусідів до чергових актів агресії.

Практика держави Ізраїль засвідчує, що ніякі мирні домовленості не можуть гарантувати безпеку «в умовах екзистенційної війни із країнами, які а рїогі не налаштовані на дотримання будь-яких угод» [1, с. 124–125]. Аналогічну ситуацію ми можемо спостерігати й у досвіді українського переговорного процесу з Російською Федерацією, наприклад, через мінські домовленості про припинення вогню і багато ін.

Тривалий досвід Держави Ізраїль демонструє, також, що в умовах конфліктів, так званої, низької інтенсивності, важливим засобом досягнення мети ворожих держав, є терор та транскордонний тероризм. У умовах триваючої російської агресії ракетний терор мирних громадян та цивільної інфраструктури, енергетичний терор України, та терор продовольчої безпеки світу з боку Російської Федерації можуть слугувати хрестоматійним прикладом застосування гібридної агресії. Єдино правильною позицією з боку держави, що піддається терору, може бути непохитна реакція, що, власне, нині і демонструє Україна.

Окремо, слід зацентувати увагу і на інформаційній безпеці, що, на переконання автора, має забезпечуватися як на загальнодержавному так і на місцевому рівнях. Йдеться, передусім, про одну із форм гібридної агресії – інформаційну війну, жертвою якої стала частина сучасного українського суспільства. Сучасна російська агресія чітко це продемонструвала. А між тим, Держава Ізраїль, впродовж усього свого існування, значні зусилля зосереджувала на інформаційній безпеці та запобіганню такого роду гібридній агресії з боку сусідів.

Російська гібридна агресія проти України змушує вивчати існуючий досвід і адаптовувати його до існуючих реалій, ізраїльський досвід протистояння гібридній агресії, у цьому сенсі, є цікавим і важливим для нашої держави.

Література:

1. Захарченко А. Арабо-ізраїльський конфлікт: проблеми врегулювання на сучасному етапі : зб. статей. Одеса : Фенікс, 2009. 240 с.
2. Магда Є. Гібридна агресія Росії: уроки для Європи. К. : КАЛАМАР, 2017. 268 с.
3. Стрільчук Л. Інформаційна війна як складова сучасних гібридних воєн (на прикладі Грузії та України). *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Заснований у 2001 р. Число 28. 2023. С. 235–239.*
4. Ханін В. Держава Ізраїль: політика і суспільство : навчальний посібник / В. Ханін, А. Романюк, В. Чернін. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. С. 372 с.
5. Learn about US Democracy – What is Democracy. URL: <https://www.thewhy.dk/docuseries/why-democracy?gclid=Cj0KCQjw6KunBhDxARIsAKFUGs9GMxcnVIIInKkXNTzHCKTi3VWtMon> (Дата звернення: 27.08.2023).